

Brno,
Blansko a Vyškov

5 PLUS 2

ČÍSLO 21, ROČNÍK X

28. 5. 2021

Martina Preissová
Herečkou Národního
divadla jsem se stala
díky instruktorovi
z letního tábora

...str. 6 a 7

Líšeň je líheň, razí nový šéf, který oživí kulturu

Hudebník a pedagog Michal Kročil představuje plány coby nový šéf „kulturáku“ v Líšni. Při lockdownu začal natáčet **podcasty s místními osobnostmi.**

Lidé jsou na kulturu natěšení, míní Michal Kročil, který obohatí kalendář o nové akce.

FOTO | ANNA VAVŘIKOVÁ

■ ZUZANA BRANDOVÁ

BRNO | Do Líšně chce na kulturu přilákat i lidi odjinud z Brna, dát jim vědět, že kromě Dělnického domu v Židenicích existuje i líšeňský „Dělnák“, nabídnout jim nové akce i možnosti vyžití a také na webu ukazuje, že v Líšni rozhodně není nouze o zajímavé osobnosti. Michal Kročil se na jaře stal šéfem Kulturního centra v Líšni a přibližuje, jaké má plány s oživením lokální kultury.

Zatímco v létě bývá v „kulturáku“ spíše klid, letos chtějí lidem vynahradiť jarní kulturní púšť. „Lidé jsou natěšení na kulturu, takže jim ji nabídneme. Kromě tradičních akcí, jako jsou třeba Líšeňské hody, které pořádáme spolu s radnicí a národopisným souborem Líšňáci, chystáme i novinky. Na poslední srpnový týden domlouváme s vedením festi-

valu Iberica, že jeden z koncertů bude v Líšni na zámku Belcredi,“ uvádí Kročil jednu z programových novinek.

Velké kulturní akce v centru Brna nevnímá jako konkurenci pro lokální kulturu. „Je dobré, když se obojí propojuje. Chtěl bych, abych v Líšni vystupovali i známí interpreti, kteří sem přitáhnou lidi i odjinud z Brna,“ prozrazuje. Na zámku také připravují další koncertní cyklus Vážná hudba na zámku, na němž by kromě studentů konzervatoře a JAMU měli vystoupit i renomovaní umělci. A na příští sobotu, 5. června, chystá spolu se spolky Dětský den aneb Putování pohádkovou roklí mezi centry Masarova a Kotlanova.

Více oživit chce i „Dělnák“, u nějž se teď rekonstruuje zahrada. „Pak bude vhodným místem pro koncerty. Hudebníkům tady žije hodně, takže můžeme

klidně zorganizovat několikahodinový koncert líšeňských muzikantů na jednom pódiu,“ těší ho.

Líšeň je mezi brněnskými částmi vyhlášená právě kulturním děním i spolkovou činností. „Stará Líšeň má charakter menšího městečka se silnou tradicí, co se týče kroje, specifického nářečí, podobného hanáckému, i spolkové tradice. Hodně lidí se ve svém volném čase zabývá kulturou a dalšími aktivitami. Spolku je tady nebyvalé množství, což se na životě v Líšni projevuje,“ vyzdvihuje Kročil.

Posláním kultury je podle něj přinášet do života radost, potěšení a inspiraci. „Lidé jsou často unaveni ze života, který se točí jen kolem práce, dětí a povinností, a kultura představuje čas, kdy se uvolníme a děláme, co nás baví,“ říká. POKRAČOVÁNÍ NA STRANĚ 5

HŘBITOVNÍ MED

Květy na hřbitově opylují včely z pěti úlů

...str. 4

PŘÍBĚH SPISOVATELE GRŮNA

„Čechoun a kacíř“ aneb Když Němci vyháněli Němce

...str. 8 a 9

ŠLÉGR SLAVÍ 50

Triumfy i výprasky hrdiny z Nagana i NHL

...str. 10

ZVÍŘECÍ ZABIJÁCI

Překvapivá čísla. Usmrtí víc lidí žraloci, nebo sloni?

...str. 14

„Čechoun“ a kacír Grün aneb Když Němci vyháněli Němce

Příběh **Maxe von der Grüna** ukazuje, jak složitá a krutá byla doba, kdy nacisté rozbíjeli Československo a poté pořádali i **hony na české antifašistické Němce**. „Děti pálily figurky, které symbolizovaly moje rodiče, protože jsem nebyl v Hitlerjugend,“ vzpomínal **pozdější světový známý spisovatel**, od jehož narození **uplynulo 95 let**.

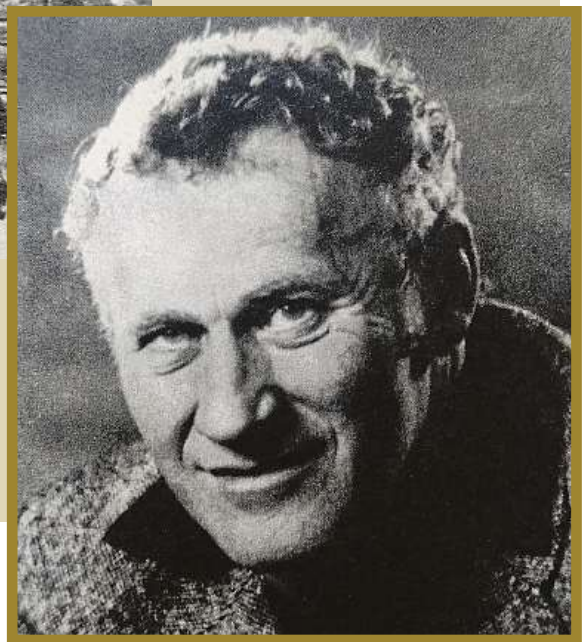
■ JOSEF HORA

ČR | Kdo dnes přijede do zaniklé obce Pavlův Studenec nedaleko Tachova, najde tu nedaleko hranic s Bavorskem už jen pár náhrobků a u nich ceduli: „Obnova hřbitova podpořena Česko-německým fondem budoucnosti, červen 2008.“ Přitom před 2. světovou válkou zde žilo na 1400 sudetských Němců, kteří snad kromě hrstky místních Čechů neřekli vesnici jinak než Paulusbrunn. A právě zde chodil do školy Max von der Grün, později světově uznávaný německý spisovatel, který se proslavil mimo jiné otevřeným popisem vzestupu nacismu.

Jako kluk byl svědkem dramatických, krvavých a pro mnohé i překvapivých událostí druhé poloviny 30. let na česko-německém pohraničí. Viděl, jak zdejší zfanatizovaní čeští Němci začali udávat i své soukmenovce, kteří pro nacismus nehovorali a odmítali rozbít Československo. Nakonec spolu se svou matkou a nevlastním otcem prchal ze zdiročelých Sudet, aby nedlouho poté jeho otčíma na udání zatkl gestapo za jeho antifašistické postoje a duchovní vyznání. Na základě těchto vzpomínek posléze Max von der Grün napsal slavný román *Dva dopisy Pospischielovi*, který poprvé vyšel v roce 1968. Je svědectvím doby, kdy Němci vyháněli Němce.

S cejchem antifašisty

Když se 25. května 1926 narodil v Bavorsku pár kilometrů od české hranice malý Max von der Grün, jeho biologický otec se o něj nezajímal. Matka Margareta pocházela ze zchudlé francécké šlechty rodu von der Grün a pracovala na obou stranách „čáry“ jako posluhovačka. V Pavlově Studenci si

Podzim 1938, nově ustavená Říšská župa Sudety. Říšská policie právě odvádí skupinu zejména místních Němců zatčených pro jejich různorodý antifašistický charakter. **Horní fotografie pochází z Chebu, dolní z Kraslicka** (repro foto z knihy V. Bružeňáka *Ve stínu Krušných hor*). „Otec se každých 14 dnů vytratil, z Československa pašoval časopisy *Strážná věž* a *Zlatý věk*,“ vzpomíná **Max von der Grün (snímek vpravo)** na to, za co byl jeho otčím hned začátkem října 1938 zatčen.

kolem roku 1933 našla nového manžela jménem Albert Mark. Podle některých pramenů šlo o Čecha, podle jiných pocházel ze smíšeného manželství. Rodina v obci však tak či onak mezi místní sudetské Němce nezapadala. Mezi samými katolíky se hlásila k protestantům, Maxův otčím byl navíc členem takzvaných „Badatelů Bible“, později známých jako svědci Jehovovi. A hlavně – ani Margareta, ani Albert nesympatizovali s fašismem, který v Německu rok od roku sílil.

Albert se živil jako švec, což mu moc nevynášelo, ovšem ačkoliv věděl, že může jít přes hranici do blízkého Bärnau, kam docházela většina místních lidí pracovat do tamních perletáren, zůstal u verpánku. Viděl totiž, jak jeho sudetoněmečtí sousedé, kteří tam pracovali, rychle „naskakovali“ na protičeskou propagandu tamních nacistů. S tím ale Albert Mark nechtěl mít nic společného. „Přestože byl považován za nejlepšího ševce v okolí, lidí přicházelo méně a méně, kontakt s ním byl pro ně nebezpečný, vědělo se, že nesouhlasí s režimem (nacistickým, pozn. red.),“ vzpomínal později Grün na rok 1937.

Noční útěk za hranice

Jak známo, vztahy mezi více než třímilionovou německou menšinou v Českoslo-

vensku a Čechy se zvláště po nástupu Adolfa Hitlera k moci rok od roku zhoršovaly. V obecních volbách na jaře 1938 už rozbíječi republiky ze Sudetoněmecké strany (SdP) Konrada Henleina získali kolem 90 % hlasů českých Němců.

V září 1938 propuklo otevřené sudetoněmecké povstání, které sice československé bezpečnostní složky spolu s armádou rychle potlačily, ovšem rodina tehdy 12letého Maxe von der Grüna už nechtěla na další eskalaci násilí či dokonce na válku čekat a jen pár dní před podpisem osudové mnichovské dohody Pavlův Studenec opustila.

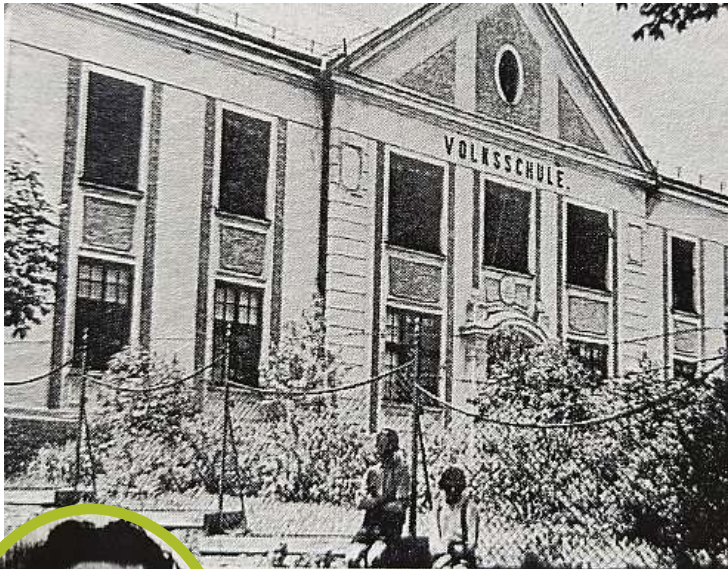
Grün ve svém románu *Dva dopisy Pospischielovi* vzpomínal na rychlý úprk, kdy se nočním lesem snažili dostat k prarodičům do Německa, zatímco je jejich sudetoněmečtí sousedé pronásledovali a stříleli na ně. „Buď upřímná, mami, sama jsi mi vyprávěla, že tenkrát byli všichni psi, ti nejhorší psi, takže když Němci obsadili Sudety, museli Sudeťáky krotit,“ napsal.

Na rozbití republiky, vraždy Čechů a následné pomnichovské odtržení pohraničních oblastí od Československa vzpomínal takto: „Davy zfanatizovaných su-

detských Němců tisících se ve špalírech na náměstích a podél silnic známe všichni. Přibližně 10 procent populace žijící v česko-moravském pohraničí však heslo henleinců *Chceme domů – do Říše* odmítalo. Vedle zbytků etnických Čechů a těžce sužovaných Židů tu existovala řada názorových oponentů,“ přibližuje Grün sudetoněmecké antifašisty, ke kterým patřili, jak už víme, i spisovatelova matka a otčím.

„Čechoun, Čechoun!“

Brzy po příchodu do Německa byl Grünův otčím zatčen, pravděpodobně na udání souseda z Pavlova Studence. Stejně tak na něj ale mohl pštvať gestapo některý z německých vesnických farářů, kteří s oblibou při kázání vystavovali obrázek Hitlera. „Muži v černých kabátech vyskákali před naším domem z auta, jeden vyšrouboval řídítko z otcova kola a vytáhl časopisy,“ vzpomínal Max, který vše sledoval ze sousedova stohu. Gestapáci šli zřejmě na jisto. Jehovisté byli od roku 1933 v Německu postaveni mimo zákon

Matka spisovatele Maxe von der Grūna Margareta. FOTO | REPROZ. Z MONOGRAFIE PROF. SCHOLZE, 2015

Německá obecná škola v Pavlově Studenci, kterou několik let navštěvoval i malý Max.

FOTO | REPRODUKCE Z KNIHY PAULUSBRUNN, 1984

a náboženské texty se tak z Čech do Německa musely pašovat. A i tohle na Maxova otce zřejmě někdo udal. Albert Mark za to poté prošel několika nacistickými lágry a po válce se z nich vrátil v zuboženém stavu.

Podobný osud čekal i tisíce dalších českých Němců. Zatímco Češi utíkali ze Sudet do zbytku okleštěné republiky, nacisté rozjeli perzekuci tamních německých antifasistů, kteří v pohraničí zůstali. „Po záboru Čech bylo pozatýkáno 7000 sociálních demokratů, 1400 komunistů a nespécifický počet další názorových menšin,“ připomněl román Dva dopisy Pospischielovi dobu, kdy bylo Maxovi 12 let.

Tehdy také začal na německé straně hranice chodit do nové školy, kde zakusil velmi těžké období. „Mrzí mě, že za tebou děti běhaly a pokřikovaly na tebe Čechoun, Čechoun,“ parafrázuje Grün v knize slova své mámy poté, co jeho spolužáci začali do třídy chodit v hnědých košilích a dávali se k Hitlerjugend, zatímco jemu matka členství v nacistické mládežnické organizaci zakázala. „Ve škole mě označili za kacíře. Jednoho dne navrhli spolužáci před náš dům klestí, hromadu zapálili a upálili na ní dva vycpané panáčky, představující mého otce a mne. Stál jsem u okna a pozoroval oheň, matka seděla u kamen a plakala. Tu myšlenku, jak jsem se později dověděl, nakukal dětem farář,“ vyličil pozdější světově uznávaný spisovatel.

Slavná kniha z našťvanosti

O několik měsíců později vypukla druhá světová válka a Max von der Grün musel po dovršení 17 let narukovat do wehrmachtu. Ve Francii padl do zajetí, byl odvezen do USA, kde pracoval na plantážích a po večerech četl díla proslulých spisovatelů, jakými jsou Hemingway či Steinbeck.

Do Německa se Grün vrátil až roku 1946. Na mnoho let zakotvil mezi horníky, z jejichž prostředí vznikly jeho první úspěšné romány, třeba Bludička a oheň.

Mimochodem, na zfilmovanou premiéru právě tohoto díla přijel roku 1967 na festival do Prahy. Grün se stal také velkým kritikem poválečného kapitalismu, průmyslové a finanční oligarchie. „Jedním z hlavních účelů táborů jako Dachau, Osvětim I, Mauthausen, Ravensbrück a další je komerční zisk. Byla to esence dokonalosti nekontrolovatelného a neregulovaného kapitalismu,“ tvrdí se v knize Dva dopisy Pospischielovi. Tu začal psát po smrti otčima v roce 1965, kdy byl našťvaný, že trpěl v koncentračních táborech a přitom nedostal odpovídající odškodnění – na rozdíl od vyhnaných Němců z Československa.

Grün ale kritizoval i „komunistickou“ cestu, jakou zvolili východní Němci. Zemřel v Dortmundu roku 2005.

Titulní obálka filantropického časopisu **Zlatý věk z léta 1934**. „Badatel Bible“ navštěvuje domy s náboženskou literaturou, v pozadí to s nelibostí sleduje představitel státní církve a upozorňuje příslušníka SA. ZDROJ | AZB

PENNY.

OD ČTVRTEK DO STŘEDY
27. 5. – 2. 6. 2021

BRAMBŮRKY BOHEMIA
různé druhy
140 g
100 g 14,21 Kč

19,90
39,90

50%

TAVENÝ SÝR APETITO
smetanový,
se šunkou
150 g
100 g 14,60 Kč

21,90
36,90

40%

vybrané druhy, ilustrační foto

MÁSLO
250 g
100 g 8,76 Kč

21,90
29,90

26%

MAX. 20 ks
osoba/den

CUKR KRYSTAL
1 kg

9,90
14,90

33%

MAX. 6 ks
osoba/den

TUZEMÁK, VODKA KRÁLOVSKÁ PALÍRNA
37,5 % alk.
0,5 l
11 179,80 Kč

89,90
99,90

%

KEDLUBNA
1 ks

9,90
16,90

41%

Platnost a produktová nabídka mohou být ovlivněny nařízením vlády. Fotografie mohou být ilustrační. Vyhražujeme si právo změn. Další podmínky nabídky na www.penny.cz.